

Előfizetési feltételek:
 helyben házhoz hord-
 va vagy vidékre postán
 küldve
 Egész évre 6 frt — kr
 Fél évre 3 frt — kr
 Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:

□ centiméterenként 3
 kr. Kereskedők és gyá-
 rosok külön árkedvez-
 ményben részesülnek.
 Bélyegdíj 30 kr.

Nyitlár sora 20 kr.

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztői Iroda

és
kiadóhivatal:

CIRNER és LINGNER
 Főter 38. szám alatt,
 hova ugy a lap szelle-
 mi részét illető köz-
 lemények, mint az
 előfizetések és
 hirdetések bér-
 mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.**A küzdelem hevében.**

A lefolyt vasárnap az országsszerte megindult választási mozgalmak legfontosabb napja volt. A különböző pártok e napon szálltak síkra és e nap szervezkedési munkálataiból nyerhetünk némileg biztos képet a pártok erejéről, mérkőzési esélyeiről. Fontos volt e nap azért is, mert megszólaltak majdnem mind az ország sorsának jelen intőzői is.

Az általános választási mozgalmakról t. olvasóink kellően értesítvük a napilapokból, mi tehát kimerítően, részletesen csakis a vármegyénkben a múlt vasárnap lefolyt választási mozgalmakról akarunk megemlékezni, az igazsághoz hiven közölve a történeteket.

Mielőtt azonban tudósításunkat megkezdenék, számos olvasóink részéről hozzánk intézett azon kérdésre nézve, hogy a vármegyében fellépett szabadelvűpárti jelöltek közül kiket talál a közvélemény hazánk és vármegyénk érdekeinek legjobban megfelelőeknek, illetékes helyről nyert felvilágosítás után kijelenthetjük, miszerint az országos szabadelvűpártiak az Alsófehérvármegyében fellépett szabadelvűpárti képviselőjelöltek közül egyedüli jelöltje:

Abrudbányán: Lukács László pénzügyminiszter.

Gyulafehérvárt dr. Mohay Sándor volt képviselő.

Vizaknán Zeyk Gábor birtokos.

Nagy-Enyeden Török Bertalan vármegyei főjegyző.

Maros-Ujvárt Kemény Endre báró birtokos.

Magyar-Igenben dr. Werner Gyula.

Alvinczen Szóts Pál hírlapíró.

Rátérve a vármegyénk területén vasárnap lefolyt mozgalmakra, e napon tartották meg programbeszédeiket Nagy-Enyeden Török Bertalan, Maros-Ujvárt br. Kemény Endre, Magyar-Igenben dr. Werner Gyula és Gyulafehérvárt dr. Mohay Sándor.

Nagy-Enyeden

Török Bertalan jelöltet vasárnap d. e. 11 órakor a polgárságnak egy tekintélyes nagy csoportja kereste fel, Kovács Gyula vezetése alatt, a vármegye házában, felkérve őt, hogy programbeszédének elmondása végett jelenjék meg Nagy-Enyed város polgárságának a történeti nevezetességű sétatérén levő gyűlőhelyére, hol a város választó polgárai már összegyűlve várják jelöltjüket, meghallgathatók beszédét. Török Bertalan a küldöttéül járt polgárok és pálya-társai kíséretében nemzeti színű lobogók előlítése mellett a városház terén reá várakozó polgárokkal és a tűzoltó zenekar indulóinak hangjai mellett vonult fel a sétatér fedett tancshelyiségébe, hol már Nagy-Enyed város polgárságának legnagyobb része várta a népszerű jelöltet.

A külön e célra készített emelvényen és a teremben elhelyezkedve városunk választó polgárai, kik a terem egészében megtöltöttek, Kovács Gyula polgármester a választó polgárság nevében a következő szép beszéd kiseretében hívta fel a jelöltet programbeszédjének elmondására:

Mélyen tisztelt polgártársaim!

Nekem jutott osztályrészül azon kiváló szerencse, hogy e szép és népes gyűlést megnyissam. Amint tudják, jövő hó 23-ára az országgyűlés újra össze van hívva, ennek következtében nekünk választó-polgároknak újabb alkalmunk van alkotmányos jogainkat gyakorolni és ez okból már a képviselőválasztás napja is kitűzetett e hó 28-ára. Hogy a mi szeretett városunkban az annyira kívánatos béke megóvassék és a küzdelem távol maradjon, igen óhajtom, hogy lehetőleg egyhangulag állapodjunk meg egy olyan férfi személyében, kinek multja, jelene vármegyénk és városunk közéletében tett szolgálataival garanciát nyújtanak arra nézve, hogy városunk és ezen választókerület képviseltesét méltó, kipróbált kezekre bízjuk. Mi e férfit Török Bertalan vármegyei főjegyzőben találtuk fel: ismerjük őt mindnyájan, én tehát őt mint e kerület képviselőjelöltjét ajánlom. (Hosszan tartó lelkes eljenzés.) Hogy pedig megismerjük jelöltünk politikai nézetei is, felkérem, hogy programbeszédét tartsa meg.

Az eljenzéssel fogadott beszéd után Török Bertalan mondta el gyakori eljenzés, helyesléssel fogadott következő programbeszédét:

„Mélyen tisztelt választó polgártársaim! Ó Felsége, legalkotmányosabb királyunk, az országgyűlés utolsó ülészakát legkegyelmesebb elhatározásával berekeszteni s az új országgyűlést folyó évi november hó 23-ra egybehívni méltóztatván, az ország választó polgárai ismét élhetnek legfontosabb alkotmányos jogukkal: az országgyűlési képviselő-választás jogával. Ó rajtuk áll komoly, szigorú bírálatot tartani a politikai pártok s ezen pártokhoz tartozók fölött, s megválasztani ezek közül hazafias érzelműeknek megfelelően a legjobbat, legalkalmasabbat.

Válaszkerületünk gyűpöntjának, szeretett szülővárosomnak választói közül számosan azon rendkívüli megtiszteltetésben részesítettek, hogy felhívtak, vállaljam el ezuttal az országgyűlési képviselői jelöltséget. Amennyire megthattott a bizalomnak ezen kitüntető nyilvánulása, épp oly komoly volt bennem a lelki tusa, hogy megválljak-e azon diszes tisztviselői állástól, melyre engemet az annyiszor nyilvánult közbizalom emelt? hogy megválljak-e azon pályától, melyen a szeretet annyi jele között 25 éven át szolgáltam vármeg-

gyemet, városomat? hogy a közigazgatásnak jól ismert és általam oly nagy előszereettel mivel pályajáról atlépjek egy másra, a nagy politikai pályára, hol nem környeznek szerető pályatársak, hű barátok, kedves polgártársak; arra a pályára, melyen sokszor a legnagyobbaknak, legdicsőbbeknek is pályabérül kortársaiktól nemesak a félreértés és legkeserűbb szemrehányás, hanem igen sokszor a legrutabb halátlanság jut!

Végig tekintetem azok hosszú során, kik felszólítottak. Ott láttam vármegyei és városi közéletünknek régi, kipróbált bajnokait politikai pártkülönség nélkül, kik a régi barátság szeretetével és a jóindulat melegével biztatólag tekintettek reám, és ime, elharáztam, hogy ha felém fordul a közbizalom, megvállok a nekem oly kedves vármegyei tisztségtől s beállok a haza egyszerű, hű közkatónájává.

A politikai életben mindnyájunknak valamely párthoz kell tartoznunk. Hogy melyiket választjuk, azt az elvek alapos megfontolása és a gyakorlati élet józan, sokszor keserű tapasztalatai után határozhatjuk el, egyetlen szabályul azt tekintve, hogy a mi nehez viszonyaink között mi válik szeretett hazánk javára? és melyek azok a módok és eszközök, melyekkel őseink örökét, az ezredéves magyar nemzeti állam felvirágzását, békés fejlődését, erősödését elősegíthetjük?

Igen! a magyar nemzeti állam, a mi édes hazánk boldogítására kell, hogy törekedjék minden hazafias politikai párt hazánkban, és mivel én — komoly tiszteletben tartva és nem gyanúsítva más párt meggyőződését — multjánál, nagy hagyományainál, nemes elveimel fogva legtöbb biztosítékot a Deák Ferencz nagy elvei örökösében, a szabadelvűpártban látok: ennek zászlója alatt igyekszem csekély erőmlőz képest szolgálni hazámat, nemzetemet, feuntartva egyes kérdésekben tapasztalataim és legjobb meggyőződésem szerint elhatározásom szabadságát.

Ezen tiszteletreméltó gyűlekezet tagjai, szeretett polgártársaim körében lefolyt életem egy nyitott könyv lévén, egyszerűen multamra és csekély erőmlőz mért szolgálataimra való hivatkozással könnyű volna azt mondanom, hogy itéljenek fölöttem: méltó vagyok-e nagybecsű bizalmukra! De mégis, tekintettel ama nagy felelősségre, melylyel a választáskor saját lelkiismeretének minden választó tartozik, engedjek meg, hogy egyes fontosabb kérdésekre nézve kifejtsem nézeteimet, úgy véelve, hogy menél tisztább képet nyújthatok, annál inkább eleget teszek azon őszinte bizalomnak, melyet előlegezni kegyesek voltak.

Közéletünk terén végig tekintve, jelentékeny haladást, hatalmas fejlődés kétségtelen bizonyítékait tapasztaljuk azon nagy életerő jelzését, mely nemzetünknek és joggal tehetem hozzá: ennek a nemzedéknek

sajátja. Ezt a nagy nemzeti életerőt kifejezni, vele alkotni, teremteni, vele áthatni az egész társadalmat, áthatni mindazok lelkét, kik a négy folyam térein, Erdélytől Adriáig, lakoznak, ez ama nagy feladat, melyhez mindnyájunk egyetértése, lelkesedése, áldozatkészsége és fáradhatlan munkája szükséges. Ezt a nagy nemzeti életerőt érvényre emelni kötelessége a közigazgatásnak, a kulturpolitikának, közoktatásnak. Ez életerőnek kell nyilvánulni az igazsághoz és szabadsághoz való ragaszkodásával a jogszolgáltatás terén. Ez életerő hatalmas tevékenysége ragadja bámulatra a külföldet, midőn a millenniumi kiállításon a magyar mezőgazdaság, ipar és kereskedelem haladását szemléli. Ez életerőnek kell nyilvánulni a hadsereg és honvédség intézményeiben, szervezetében, melynek a királyt és hazát kell védeni, oltalmazni.

Belügyeinkre térve át, első sorban a közigazgatás kérdése az, mely minket közvetlenül érdekel. Mi volt a közigazgatás feladata 1867-ben és mi most: részleteiben is azok tudják megítélni, kik mondhatni ennek körében töltötték életük legjavát. Évről évre növekedett és fejlődött a törvények és rendeletek tömege által a közigazgatás hatásköre, ahogy nagy és nehéz feladatainak becsületes törekvéssel igyekeznek megfelelni. A számos példa közül felhozhatom a most bezárt országgyűlés legnagyobb, legemlékezetesebb alkotását: az egyházi politikai törvényeket, melyeknek csendes, nyugodt életbelepítését a lelkiismeretes közigazgatás útján lehetett eszközölni. De éppen mivel a közigazgatás hatásköre mindinkább növekedik, mivel a vármegyei és községi közigazgatás mind több és több olyan teendőt végez, ami tulajdonképpen az állam feladata, és mivel azt látjuk, hogy ezen állami feladatok elvégzésének a költségei legnagyobb részben a városok és községek súlyos megterhelésével járnak, méltányosnak tartom, hogy az állam megfelelő mértékben járuljon hozzá a városok és községek közigazgatási kiadásainak fedezéséhez, miután tapasztalhatjuk, hogy ezek, kellő ellenőrzés mellett, a közigazgatás nagy és nehéz feladatait mindinkább képesek lesznek elvégezni. Ami pedig a közigazgatás sokat emlegetett reformját illeti, az a mi nemzeti jogfejlődésünk kellő figyelembe vételével úgy eszközözendő, hogy az érdekelt közönség alkotmányos befolyásának, s a legfontosabb alkotmányos jogok egyikének: a kellő ellenőrzés és felelősségre vonhatóság jogának fenntartásával történjen.

A szónok áttérve a nemzeti vagyonosodás, a mezőgazdaság, ipar és kereskedelem fontos érdekeire, s reá mutatva azon súlyos helyzetre, melyben mezőgazdaságunk, borszárművelésünk, kisiparunk van, szükségesnek látja azok védelmét, s azok fejlesztésére alkalmas állami intézkedéseket. Az adózási ügyek rendezésének szükségét hangsúlyozva, a kvóta kérdését tárgyalva, megemlíti, hogy az 1867. XII. t.-cz. rendelkezésénél fogva kötelesek vagyunk az Ausztriával közös ügyeknek, ugymint a hadseregnek, hadi tengerészetnek, külügyi képviseletünknek költségeit közteherhivatali képességünk arányában viselni. Amily méltányos az, hogy a törvénynek megfelelően az őt illető részt megfizesse Magyarország, épp oly méltánytalan a Lajtán túliak azon követelése, hogy ezután 43 százalékkal járuljunk a közterhekhez. Ha ki lesz mutatva igazságos alapon a két államfél vagyoni helyzetének szí-

goru figyelembe vételével, hogy 1867 óta csakugyan lényeges haladást mutat hazánk közteherhivatali képessége Ausztriával szemben, csak akkor lehet szó a kvóta arányának megállapításáról, természetesen az adóterhek minden e célból való emelése nélkül.

Rendkívül fontosnak tartom — folytatja a szónok — a közoktatás ügyét. A tapasztalás bizonyítja, hogy különösen nálunk nem elégséges az elemi iskolákban pusztán csak az olvasás, írás tanítása, melylyel egy kis lépés van mutatva az általános civilizáció felé. Már itt kell a gyenge, fogékony szívekbe csepegtetni a hazaszeretetet, a magyar államhoz való meleg ragaszkodás érzelmét, az öntudatot, hogy a magyar nemzet tagja vagyunk. Látjuk, mint használják fel egyes nemzetiségek az iskolát, és visszaélve hivatásukkal, mint teszik a gyermekek szívét folyton fejlődő szenvedélyek tanyájává. Ezt nekünk kerülni kell, de a haza és a nemzet iránti meleg szeretet érzelmét hathatósabban és állandóan kell ápolni. Elég sajnós, hogy különösen az elemi iskoláztatás még mindig nem érte el a kívánatos helyzetet; hogy sok helyen, ahol iskola van, nincs megfelelő tanító, vagy megfordítva, ahol jó tanító volna, ott az iskolaépület és annak felszerelése nincsen jó karban. Maga a tanítóképzés is hathatósabb figyelmet igényel s ezért a tapasztalt hátrányok megszüntetésére törekedni hazafias kötelességemnek tartom. Örvedetes körülményképpen emelem ki a leányoktatás fejlődését éppen Nagy-Enyeden, ahol a város bőkezű áldozatkészsége az állam támogatása mellett szép eredményeket mutat, sőt megértve a haladó idő szavát, a felsőbb leányoktatás üdvös eszméjének teljes valószínűsítésére törekedik, melyet teljes szívből pártolok.

Igazságszolgáltatásunk haladását bizonyára el kell ismerni; mindamellett sajnósan kell jelezni azon állapotot, hogy 30 éves alkotmányos életünk alatt Magyarország területén minden tekintetben nincsen meg a teljes jogegység. Ime, pl. a polgári törvény más az erdélyi részekben, más Magyarország többi részében. Azt állítják, hogy vannak államok, ahol 50 év is kellett egy jó polgári törvény megalkotására. Én abban a véleményben vagyok, hogy nem kell halogatni egyes elméletek fölötti töprenkedéssel a teljes jogegységet. Ha lesznek hiányok — és ugyan melyik emberi műben ne volna? — majd kimutatja azokat a gyakorlati élet, s lesz alkalom azok gyors reformálására.

A képviselőjelöltek szokása, hogy a helyi érdekekre is sulyt fektetve, azokat szintén különösen felemlítik programbeszédeikben. Én azonban — tisztelt polgártársaim — speciális helyi érdeket nem ismerek szülővárosomban. Ha önök felmutatnak ilyesmit, szívesen fogadom. Mert én nem tartom helyi érdekeknek, ha szülővárosom birtokosainak s egyáltalában lakosságának javát előmozdítani törekszünk. A városok s ezek között Nagy-Enyed város fontos szerepet, nagy hivatást töltenek be a nemzeti szellem fejlesztése, erősítése, a hazafias irányú művelődés emelése, az ipar és kereskedelem támogatása által. Ha én ezeket gyenge erőmhöz képest szolgálom, vajjon csak helyi érdeket segítek elő?! bizonyára nem! Helyi érdeke-e az, hogy a nagynevű Bethlen-főtanoda integritását a nagy alapító szellemében védők sorában küzdők? hiszen ez a főtanoda nemcsak a mi városunknak, vármegyénknek, hanem egész Magyarország ifju-

ságának tárva áll, ahonnan a nemzeti szellemmel párosult tudást hord szét az ifjuság a haza minden részébe. Éppen az emeli városunkat sok más város fölé, hogy itt nem uralkodik provinciális, szűkkeblű szellem; hiszen ha ilyen lett volna, az idők folyamán aligha érte volna annyi pusztulás.

De bezárom beszédemet, melyen tisztelt választó polgártársaim. Ha bizalommal fogok találkozni önök részéről, bennem csalatkozni bizonyára nem fognak. De bármit legyen is, egy bennem változni nem fog: a szülővárosom és vármegyém iránti szeretet és hű ragaszkodás! (Hosszas eljenzés, a szónokot sokan üdvözlök.)

Taps, ismételve felhangzó eljenzés és helyeslés követte a népszerű jelölt alapos, a politikai élet minden terére kiterjedő programbeszédét, önkénytelenül is az egész hallgatóság e beszéd hatása alatt állott és perczekig kellett Lázár István főiskolai tanárnak várnia, míg a következő hatásos beszéddel, melyet a meggyőződés szónoki hűvével élénkített, méltathatta a jelölt programbeszédét és ajánlotta őt a választó polgároknak:

„Hallottuk azt a szép és tanulságos beszédet, melyben tisztelt képviselőjelöltünk előadta politikai hitvallását. Meggyőződhetünk róla, hogy minden ízében át van hatva a magyar nemzeti állam eszméjétől, s azon kötelességérzettől, hogy ezt az eszmét fogja szolgálni minden gondolatával, szavával s egész működésével. Megérthettük beszédéből azt a szent elhatározást, hogy nemzetünk anyagi és nemzeti fejlődése ellenére szolgáló törekvést soha, semmi körülmények közt, sem követni, sem támogatni nem fog. Bizonyosságot tett arról, hogy államférfiai magas szempontokból tudja bírálni a közelmúltban felvetett és függőben levő politikai kérdéseket. S egyszersmind kiérettük szavaiból azt az ígértét is, hogy nem címlet és tételességet, hanem új és mindig újabb, nagy és mindig nagyobb munkákat keres, melyek a benne égő tettvágyat foglaloztassák és drága hazánk közügyei számára gyümölcsöztessek. Szép és meggyőző volt ez a beszéd, és sokkal világosabban szölt önmagáért, mint hogy azt fölös szóval magyarázni kellene. De megenged nekem az én tisztelt barátom, ha én ezt a beszédet egy tekintetben mégis megczáfolom. Ha tisztelt jelöltünk azt hiszi, hogy Török Bertalant csupán a szabadelvű politika elveivel lehet ajánlani, akkor nagyon csalódik. Tudok én az ő szép és meggyőző beszédjénél még szebbet mondani Török Bertalantól. És fogadom, hogy ebben a teremben nem lesz senki sem, aki ne érezné, hogy nekem ma, e helyen, ez egyszerű szavakba öntött beszédet, vagyis inkább hivatkozást el kell mondanom. Igen is el kell mondanom; mert ha én nem szólok, megszólalnak az a toll, mely 25 éven keresztül fáradságos, de sikeres és dicsőséges munkában intézte Alsófehér vármegye ügyeit. Ha én nem szólok, a királyi kiténtetés jelvénye szólal meg, melylyel a felség elismerése a köztgyekek hű és buzgó szolgálatát jutalmazta. Ha én nem szólok, a megyei, városi, társulati és egyetemesi gyűlések tervei és jegyzőkönyvei szólalnak meg, s tanubizonyosságot tesznek egy becsületes és páratlan tevékenységű életnek évtizedeiről. A kövek, az épületek, melyek a város gyors emelkedését hirdetik, ezek szólalnak meg s követelő hangon sürgetnek a polgári érdemeknek — a mennyire fölünk telik — a megjutalmazását. Mindezek még

akkor is hirdetni fogják a mi derek jelöltünk érdemeit, mikor az eltűnő idő az egész jelen nemzedéket néhaivá, emlékezését és szavát hangtalanra teendi. Önökre hivatkozom tehát, tisztelt polgártársak, van-e az ilyen múltnál szebb programbeszéd? Önökre hivatkozom, hogy szabad-e ezt a kinalkozó alkalmat elszalasztanunk, hogy egyrészt a lázas munkában eltöltött múltért a polgári elismerés koszoruját nyújtjuk; másrészt pedig gondoskodjunk arról, hogy városunk önértékes és ritka politikai erettségű polgárai méltó képviselőjüket találják meg a parlamentben? Olyan férfit, ki itt született, élt, munkálkodott; ismeri az embereket és ügyeket, s nagy fontosságú közérdekeinket a nagyobb téren, még az eddigénél is nagyobb buzgalommal és sikerrel tudja szolgálni. Ragadjuk meg ezt az alkalmat és tegyük városunkra igazi ünneppé, az egyetértés ünnepévé, a választói jog gyakorlatát. Fogadjuk meg egy értelemmel, hogy a munkát és munkást érdeme szerint megbecsüljük; tegyük meg mindent arra nézve, hogy ez egyhangú ohajtást és felkiáltást semmi elűtő hang meg ne zavarja: „Éljen Török Bertalan, a mi szeretett képviselőnk!”

Az eljénzéssel fogadott lelkes beszéd után ifj. Winkler János tekintélyes polgártársunk szólott a hallgatósághoz, az igaz, őszinte meggyőződés hangján ajánlva Török Bertalant a következő szép beszéd kíséretében:

„Tisztelt választó polgártársak!

A 3 évtized előtt helyreállított alkotmányos állapot óta néhány ízben voltunk törvényünk által képviselő-küldésre felhiva.

Békés összetartással, néha heves küzdelemben, gyakran álltunk egymás mellett vagy ellen ilyenkor. S a harcban mindig vesztes is van, s mi veszítettünk is általa mindannyian. Elveszett a béke, el az egyetértés.

Pedig ezekre nekünk vajmi nagy szükségünk van.

De én úgy látom, hogy a béke napja ismét emelkedőben van. Úgy látom, hogy az eredményt, melyért máskor küzdöttök, most éppen az egyesülés útján érendjük el, mert, t. polgártársak, mit céloztok azelőtti harcaink? Nem-e azt, hogy bizalmunkra érdemes, derek hazafit ruházzunk fel képviselőségünkkel? S nem találtuk-e most meg itt közöttünk, a ki bizalmunkra a legérdemesebb?

S ha megtaláltuk közöttünk azt a derekat, a kit születése, közszolgálat, irodalmi és társadalmi működése révén oly igen kedvezően ismerünk, becsülünk, szeretünk, hogy nemzeti, valamint helyi érdekünk elősegítésében híven, becsületesen munkálni fog, abban bizunk: kell-e ekkor nekünk a széthúzás démonait felidézni, mikor avval ismét csak veszíthetnénk?

Nem, t. polgártársak, nem kell, de igen is kell kedvelt jelöltünk zászlója körül gyűlnünk, a zászlót egy akaratral diadalra vinnünk. Meg kell mutatnunk, hogy büszkéek vagyunk arra, miszerint magunk között találtuk fel, ki bizalmunkra, szeretetünkre érdemes, a nagy késztültséget igénylő állás betöltésére kiváló képességgel bír; mutassuk meg azt, hogy az egyesülésben van az erő, bekében a haladás; mutassuk meg azt, hogy mi elismerjük az érdemet és meglátjuk a tehetőséget.

Igen, t. választó polgártársak, 10 nap múlva legyünk ott, a hol a polgár-erény legbecesebb jutalmát nyeri el s ott egy szívvél, egy szóval kiáltuk, hogy választó kerületünk

országgyűlési képviselője Török Bertalan legyen! Éljen!”

Szólott még Ince Samu városi polgártársunk a következőképen:

„Huszonkilencz éve, hogy alkotmányos jogunkat gyakoroljuk, de ilyen együttérzést én magam e nemes városban nem tapasztaltam. Tudom, hogy vagyunk többen, akik más elveket vallunk, de tudjuk azt is, hogy jelöltünk csakis a haza és nemzet javára törekedik. Eddigi szolgálatait ismerjük; de ezután nagyobb lesz a tér, melyen működhetik, nagyobb lesz, mint eddig volt, és hisszük, hogy javunkra fog működni. Azt hiszem, hogy ismerem én és önök mindnyájan hazafiságát és szorgalmát. Reméljük, hogy szent kötelessége lesz a haza millió népét boldogulásában elősegíteni és ezért én — az ellenkező véleményű — is ajánlom tiszta szívből Török Bertalant.”

A nap fényes eredményéhez mérten megfelelő hatással zárta be a gyűlést Kovács Gyula polgármester, a szabadelvűpárt elnöke, midőn a polgárságnak megjelenéséért a következő szavakkal mondott köszönetet:

„A tapasztaltak után örömmel jelentem ki, hogy a képviselőjelölt által elmondott beszédre a választók pártkülönbség nélkül Török Bertalant ohajtják jelölni. Határozatképpen kimondom tehát, hogy Török Bertalan képviselőjelöltünk.

Szükséges, hogy egy végrehajtó bizottság a választásnál a jelölt zászlaját győzelemre vezesse. Ezért indítványozom:

A jelölt annyira jó barátja mindenkinek, hogy a bizottságból senki sem maradhatna ki. Indítványozom, hogy erre 400 polgárt kijelöljünk. (Helyeslés).

Lelki gyönyörűséggel és nagy örömmel zárom be gyűlésünket, mert láttam a higgadságot, amely engem boldoggá tesz. A gondviselés vezesse győzelemre zászlaját.”

Frappans hatást ért el a népszerű pártelnök fenti kijelentésével. A szápen elmondott gyújtó beszéd hatása alatt hagyta el városunk intelligens közönsége a sétateret — de jelöltünk népszerűségét, közkedveltséget tanúsítja az, hogy a programbeszéd elhangzása után a választó közönség nem oszlott szét, hanem tömött sorokban a tűzoltó-zenekar hangjai mellett kísérete lakásáig jelöltjét és csak midőn ez otthonához ért, hosszas és lelkes eljénzés után oszlott el egy szép nap emléke és a diadalra juttatott elv feletti örömeivel szívében.

A történeti hűség kedvéért meg kell azonban emlitenünk, hogy városunk lakossága köréből akadtak egyesek, kik a szép egyetértést megzavarni igyekeztek. Ismerjük ezeket a baglyakat nagyon jól a múltból, kik tanácsosabbnak látták egy sereg gyerek közé állva, azokat abezugulásra s mindenféle éretlen kiabálásra buzdítani, éppen akkor, midőn városunk intelligenciájának zöme, mely e városért és polgárságáért hazafias érzülettel annyit teszen és áldoz, a főtérről elindult. Elég sajnós, hogy az utcagyerekek közé a kollégiumi tanuók közül is többen csatlakoztak, természetesen nem gondolva arra, hogy ez az intelligencia mit áldozat és teszen ezért a főiskoláért és közöttük éppen Török Bertalan volt az első, ki mint ez intézet hálás volt növendéke lapunkban tollal, a vármegye és a város gyűlésein szóval vélté és védi ez iskola nagy, nemzeti érdekeit. Igen természetes volt tehát a megbotránkozás a közönség s az első sorban igen kellemetlenül érintett tanárok között, de hát a sunyi lelki izgatónak meg volt

az ő örömük, hogy — ilyen, nem éppen dicsőséges módon — jelt adhattak magukról.

Gyulafehérvárt

Dr. Mohay Sándor eddigi képviselő és jelenbeni jelölt folyó hó 18-án délután 3 órakor tartotta meg a sétaterén beszámoló és programbeszédjét igen nagy számu közönség előtt.

A helybeli tűzoltó zenekar tisztelettel az érdemdús jelöltnek megerkezésekor a Rákóczy-indulóval, ki az emelvényre lépven, éppen oly szerényen, mint amilyen volt működése a parlamentben, de éppen oly világosan és meggyőzően beszélt, mint amily köztudomásu, hogy különösen az igazságszolgáltatás téren mily tevékeny részt vett a lefolyt országgyűlésen hozott törvények bizottsági munkálataiban.

Tisztán és világosan a hallgatók elé állította álláspontját, melyen mint a szabadelvű párt tagja a törvényhozáson részt vett; loyálisan nyilatkozott a többi országgyűlési pártokról, melyek alkotmányos uton igyekeznek céljukat elérni s így jogosultsággal bírnak, s e fejtegetése során viharos eljénzést és tapsot aratott azon kijelentése, melylyel a nép-párt programjával kitűzött egyházpolitikai törvény-revizioról megjegyezte, hogy mint emberi törvényalkotás lehetséges ugyan, de „Magyarország történetében nem volt rá eset, hogy valamely szabadelvű alkotás visszacsinalódott volna“.

A kvóta-ügyben pedig közmelegnyugvásra kifejtette Magyarország jelenlegi jogosult álláspontját, mely kizárólag a teherviselési képesség alapjára helyezkedve, míg egyfőlé az eddigi arányt tulmagasan megállapítottnak tekinti, másfelől kulcsot az egyedül jogos és méltányos alapból: a gazdasági viszonyok átkutatásából fog keríteni s a közös terhekhez ekképp hozzájárulni.

Majd áttért az ezredéves ünnepély méltóságára, mely, midőn egyrészt a nemzet jelenlegi általános tükrét képezi, másfelől az ünnepélyre és kiállításra megjelent különböző kongresszusi tagok és testületek által ismertté tette a külföld előtt eddig oly gyengén, vagy éppen félre ismert országunkat, fővárosunkat és viszonyainkat; e helyen különösen kiemelte a Vaskapu-ünnep lefolyását és az országos emlékek felállítását stb.

Ezután röviden vázolta a legközelebbi országgyűlés munkatervét (adóreformok, közgazatás államosítása stb.)

Este 8 órakor a párt végrehajtó bizottsága a „Hungaria“ dísztermében vacsorát rendezett, melyen mintegy 260—270 ember vett részt. Az itt Mohay jelölt, dr. Elekes Viktor, Novák Ferencz polgármester, dr. Mayer Ödön stb. által mondott fényes beszéd között különösen kiemelendő Manchen György helybeli ev. luth. lelkész hazafias felköszöntője, melyben többször viharos eljénzéssel s tapssal megszakgatott szavakkal tett vallomást az idevaló százság szabadelvű álláspontjáról, örömmel gyakorolván, mint idegen ajku, de jó honpolgára édes közös hazánk ez alkotmányos jogát szabadelvű meggyőződésből.

Vagy 8—10 román választó is részt vett a vacsorán „sze treazko“-val vegyítvén az „éljen“, „hoch“ kiáltásokat.

Magyar-Igenben

Dr. Werner Gyula képviselőjelölt szintén vasárnap tartotta meg programbeszédjét. Az ünnep lefolyásáról tudósítónk a következőkben számol be:

A „Közérdek“-nek egyik legutóbbi számában olvastam az alvinczi választókerület képviselőjelöltje által megtartott programbeszédéről és a lefolyt ünnepekről szóló tudósítást; akkor elgondolkoztam: lesz-e nálunk M.-Igenben is így? Hittem, hogy igen! Ez már be is teljesedett. Ősmertem a nagy lelkesedést követjelöltünk iránt. Szereti Alvincz Szócs Pált, Nagy-Enyed Török Bertalant; de Magyar-Igen és vidéke is dr. Werner Gyulát.

Folyó év és hó 18-án délelőtt Csuka Domokos főszolgabíró és Balogh Dezső azon értesítésére, hogy ma érkezik ide képviselőjelöltünk, a m.-igeni piacon egyszerre ott volt a helybeli és vidéki választó közönség és az összes lefoglalható, már készen ott váró kocsiakra ülve, a követjelölt elébe menő négyfogatu kocsival elöl, lobogókkal kivonultak a Molnár Sándor által szépen feldíszített sárdi vasuti állomásra, a hová kevés vártatva meg is érkezett Gy.-Fehérvár felől dr. Werner Gyula szabadalvüparti képviselőjelöltünk, kit a lelkes és hatalmas éljenzés lecsillapultával dr. Dobozy Vilmos pártelnök rövid, de szép szavakkal fogadott. Jelöltünk szeretetteljes hangon tartott beszéd kíséretében megköszönte a fogadtatást. Többek között jelen voltak a pártelnökön kívül: Csuka György, Csuka Domokos, Ónodi Veres Sándor, Szöllősy Károly, Konecz Albert, Konecz Gyula, Balogh Dezső, Balogh Ödön, Burger Márton, Czövek Róbert, Gál Lajos, Sükösd Gerő, Frendl Gyula, Klein Náthán, Deutsch Mátyás, Bartha József, Leopold József, Lásék György (a párt piros tollával a kalapjában), Kelemen Sándor, Darvas Albert és Kovács József. Még az egyenes utvonall daczára is beláthatlan volt a kocsisor, melyen a bevonulás történt a sárdi vasuti állomástól Magyar-Igenbe éljenzések mellett.

Megérkezés után a M.-Igenben volt összes választók és nagyszámu közönség gyűlt egybe az ev. ref. templom udvarán. Hölgyek is voltak jelen, a kik talán nemcsak a jelöltet, hanem őt mint a műveiből kedvelt és jól ismert költőt is akarták látni és beszélni hallani.

Ott láttuk soraik között: Csuka György-nét, Csuka Domokosnét, Konecz Albertnét, Szabó Lajosnét, Frendl Gyulánét, továbbá Balogh Berta és Giza, Szentjánosi Emilia, Makkai Kornélia és Konecz Iona kisasszonyokat.

Délelőtt 11 órakor Csuka Domokos főszolgabíró indítványára megválasztott küldöttség: Ónodi Veres Sándor vezetése alatt Imreh Károly, Konecz Albert és Balogh Dezső, mentek el a jelölt után, meghívni a népes gyülekezetre. Megérkeztekor riadó éljenzés fogadta. Dr. Dobozy Dezső pártelnök, tolmácsolva a választókerület kívánságait, beszéd kíséretében felkérte a programbeszéd megtartására. Dr. Werner Gyula a szabad ég alatt két hatalmas lobogó között programbeszédét megtartva, ebben felemlítette a kormánynek utóbbi évekbeni működését, a millenniumi kiállítás, a Bánffy munkásságát, a szabadalvü párt hazafias és kiválóan békés politikáját, nem felejtkezve el a kvótáügyről, a bankkérdésről, gazdasági viszonyokról, többször hangsúlyozva és ígérve a választók óhajainak lehetőleg elég tevést, a fillokszera-ügyben ezen vidék szőlősgazdái érdekében a pártoló és hathatós közbenjárást.

Megköszönve a lelkesedést, bizalmat, jelöltetést, az éljenzések és helyeslésekkel többször félbeszakított gyönyörű beszédét a

deli órában befejezte, mire a pártelnök a választók óhajához képest biztosította a győzelemre jutásról.

Délután 2 órakor 50 terítékű társasbéd volt, melyen az első pohárköszöntőt Bartók Dénes ev. ref. lelkész mondta el a jelenvolt követjelöltre, ki viszont a választó polgárokra emelte poharát. Pohárköszöntőt mondtak még a követjelöltre: Konecz Albert és Frendl Gyula. A pártelnökre Frendl Gyula, Konecz Albertre (ki később a jelöltnek Czelnára történt elmenetele után elnöknek választott meg) Bartók Dénes. A választó polgárok fiatalágára Selmeczy Arthur emelt poharat, őket felhívta figyelembe venni a mostani szép és csendes választási mozgalmakból a későbbi időkre példát venni. — A társasbéd nagyon kedélyesen és hosszan folyt le, úgy, hogy az innen elmentek más helyűtt megint össze jöttek és a késő éjjeli órákban is engedtek szabad folyást jó kedvüknek. Egy ilyen helyen hallottam Magyarigeni Jánost (ugy tudom, Verai János iskolatársa) elénekelni:

„Jól megy a mi szüretünk,
Werner Gyula lesz a követünk.“

Végül még megjegyzem, hogy dr. Werner Gyula képviselőjelölt meglátogatta Sárdot, Czelnát, Krakkót, Borbándot és 21-én Zalánán tartja meg programbeszédét, a mely iránt nagy érdeklődés mutatkozik.

Remélem, — s ezt a körülmények, valamint az is, hogy a mai napig nincs még ellenjelölt (nem is kell) — a „Közérdek“-ben is egy hét múlva olvasható lesz a távirati tudósítás: Magyar-Igenben képviselőnek egyhangulag lett megválasztva dr. Werner Gyula.

—y—r.

Maros-Ujvárt

br. Kemény Endre, a szabadalvüpart egyedüli jelöltje, szintén vasárnap délelőtt tartotta meg programbeszédét. A kerület volt képviselőjének programját az egész kerületből beözönlött választópolgárok egész tömege hallgatta végig. A választó polgárok tömeges megjelenésükkel ohajtották népszerű, szeretett jelöltjük előtt dokumentálni azt, hogy mennyire ragaszkodnak hozzá, ép azon napokon, midőn megtudták, hogy br. Kemény Endrével szemben mások is ellenzéki programmal fellépni akarnak. Tényleg volt is némi ellenzéki mozgalom, de az ellenpárt emberei, látván Kemény Endre br. biztos helyzetét, óriási többségét, még e napon vissza is vonultak.

Kemény Endre programbeszédében kifejezte nézetét az összes aktuális politikai kérdésekről. Szépen, talpra-esteten beszélt, megszakítva gyakran, hosszantartó „Helyes“ és „Éljen“-ektől.

A programbeszédet banket követte, melyen a jelöltön kívül tósztokat mondtak még br. Zeyk József, Farkas János (Budapestről) és többen.

Maros-Ujvárt Kemény egyhangu megválasztatása biztos.

Vegyes hírek.

— **Kérjük t. olvasóinkat és levelezőinket, hogy az országos képviselőválasztások minden mozzanata felől lapunkat értesíteni sziveskedjenek.**

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Balogh Lajos tanítót a verespataki állami elemi iskolához rendes tanítóvá nevezte ki.

— **Áthelyezés.** Az igazságügyminiszter

ifjabb Incze Ferencz segédtelekkönyvvezetőt az abrudbányai kir. járásbírószághoz ugyanezen minőségben áthelyezte.

— **Hymen.** Daniel Jenő budapesti dohányjövédéki segédtszót e hó 22-én tartja esküvőjét Lamács R. Lujza polgári iskolai tanítónővel Nagy-Enyeden.

— **Választási mozgalmainkhoz.** Török Bertalan, a nagyenyedi választó kerület képviselőjelöltje, szombaton Tövisen, vasárnap Balászfalván fogja elmondani programbeszédét. Tövisen délután 3 órakor a nagyvendéglőben, Balászfalván vasárnap délelőtt az Univers nagy szállóban. Zeyk Gábor, a vizaknai kerület szabadalvüparti jelöltje, pedig Vizaknán vasárnap délelőtt mond programbeszédet. Mint értesülünk, mindket jelöltet számos barátja és választója kísérendi el.

— **Szüret.** Vármegyénk majdnem minden városában és községében e hó 19-én kezdték meg a szüretelést több helyt jó, kevesebb helyt rossz eredménnyel. A legszébb eredményt a szőlőtermés a Hegyalján mutat fel, — a legrosszabbat pedig az enyedi, nagyon is jégverte szőlők.

— **Nagy-Enyed város tanácsa** a jövő 1897. évben sorozásra álló védkötelesek összeírása tárgyában a következő hirdetményt bocsátotta ki: Hirdetmény. Alóliirt város hatósága ezenel hivatalosan felhívja mindazon 1874., 1875. és 1876. évben született idegen, valamint helybeli illetőségű hadköteleseket, hogy az 1897. évben Nagy-Enyeden megtartandó fősorozásra leendő összeírás végett a védtörvény utasítás I. rész 35. §-a értelmében ezen város tanácsánál ez év november havában annál bizonyosabban jelentkezzenek, mivel a később jelentkezők felelősségre fognak mulasztásaiért vonatni. A városi tanács. Nagy-Enyed, 1896. október 20-án.

— **Értesítés.** Az 1886. évi XXII. t.-cz. 39. §-nak 3-ik bekezdésének alapján érdekeltek értesítetnek, miszerint a Nagy-Enyed városi képviselőválasztók névjegyzéke az e végre kiküldött választmány által összeállítatván, azt a hivatalos órák alatt a városi levéltárban folyó évi október hó 23-tól ugyanezen hó 28-ig mindenik érdekelt fel betekinthei s netaláni észrevételeit beadhatja.

— **A Lőcsei-naptárt,** mely a napokban hagyta el a sajtót, ajánljuk a közönség figyelmébe. Harminczhatodik évfolyamába lépik immár ez a derék naptár, s multjához hiven most is különösen az teszi ajánlatossá, hogy az iparos- és gazda-közönségre nézve annyira fontos vásári részt kijavítva közöli. Vannak benne ezen kívül aktuális közlemények a millenáris évre vonatkozólag, csinos szépirodalmi dolgozatok, csatánós adomák, közgazdasági dolgok hasznos, apróíágok a háztartás köréből, úgy, hogy gazdasszonyaink is megtalálják benne, ami őket érdekli, és végül egy csomó egyéb általános érdekű közlemény. E derék, kipróbált naptár ára most is csak 30 krajczár.

— **Sertésvész.** Gáldtő, Szentimreh községekben a sertésvész fellépett.

— **Margaréta.** Önök is hallották, mi is hallottuk, s minden ellenkezéstnk daczára meg is tanultuk ezt a limonádé ízű német nótát, mely akkoriban olyan gyakran volt hallható, akárcsak manapság a Jam ... engedelmet, már hasonlatnak is régi! Ezt a jeles dalt nem Modyl szerezte. Tulajdonképpen ezen semmi különös nincsen, mert sok, nagyon sok ember van, aki nem bűnrészes

ebben a nótában, de éppen azért egyik sem állította ezt magáról. Modl azonban szöveget is irt a dalra, szöveget, amely éppen méltó a muzsikához, s amelyvel később szerelmes czipészinasok és fűszeres-segédék aposztrofálták szívük választottjait. Modl a zeneszerző bepörölte azért, amiért a nevé odanyomatta a czimlapra. A törvényszék előtt Modl bebizonyította, hogy csak a szövegre vonatkozólag szerepelt szerzőként. Közderültséget keltett a behívott szakértő, aki tele torokkal zendítette rá a Margarétát, riadó kacagást okozva furesa érveivel.

— **A toll-disz divatja ellen.** A berlini állatvédő egyesület több százezer példányban felhívást bocsátott ki a német nőkhöz az ellen a divat ellen, hogy madárholttestekkel díszítik fel a női kalapokat és ruhákat. A felhívásban megemlíti a berlini állatvédő egyesület, hogy e „felháborító és neveléses” divatnak áldozatául Angolországban és Franciaországban egyetlen egy év alatt 1.600.000 madár esik, az utolsó szezonban eme bevétel egyedül Franciaországban egy millió kolibri életébe került. A felhívást nagyon sok főúri hölgy, számos tudós, egyetemi tanár, író és művész, azonkívül sok állatvédő is aláírta.

— **Claretie baja.** Claretienek, a Théâtre Français igazgatójának, ugyan meggyűlt a baja ismerőseivel. Most, hogy a császár látogatása biztos a francia akadémiában, az összes akadémikusok, akik páholylyal rendelkeznek, hallatlan ostromnak vannak kitéve barátaik és ismerőseik részéről a helyekért. Egy futólagos ismerkedés, egy vizontszolgálat nélkül maradt apró szivesség elegendő jogczím arra, hogy a kíváncsiak a szegény akadémikusok életét elkeserítsék. A bajból Claretienak jutott a legnagyobb rész. Páholyában tíz hely van, s már is ötszázán kértek tőle helyet. A megszorult halhatatlan most úgy keres kibuvót, hogy páholyát átadja a miniszteriumnak. Ő negy-százkilenczven ellenséget szerezne minden esetben, míg a miniszteriumnak mindig van bűnbakja, kire a mulasztásait ráfoghathja.

— **Paganini hegedűje.** A génuai város háza vörös termében őrzik Paganini hegedűjét. Egy urnában, selyembéllés között van a híres szerszám és úgy őrzik, mint Genua legnagyobb kincsét. Csak nagyon ritkán nyitják ki az urnát és olyankor egész bizottság ellenőrzi, vajjon nem cserélik-e ki a halhatatlan művész hegedűjét. A napokhan történt évek hosszú sora óta először, hogy kinyitották újból az urnát, mert a hegedűről két hur lepattant. A városatyák és Genua legelőkelőbb polgárai tanuskodtak az urna felnyitásánál. Miután nagy gondal felhurozták a hegedűt, Campannei Leandro, a hírneves hegedűművész, eljátszotta rajta Paganini „La Campanella”-ját, Schuberttől az Ave Mária-t és Bazzini Grand Etude-jét, azután ismét gondosan elzárták a város kincsét, Paganini hegedűjét.

— **Szinpadi ruhák.** A szinpardon a kosztümök gyakorta fontosabb szerepet játszanak a siker dolgában, mint maguk a ruhák viselői. Sok színésznőt az igazgató csupán garderobja kedvéért szerződtet, nem egy igazgató pedig előbb a ruhákat szerzi be, csak azután a megfelelő hölgyeket, akik sikerrel fogják viselhetni, sőt vannak színésznők, akiket valamely kosztümszabó fölfedez és akik ingyen lépnek föl az olyan színházban, amelynek igazgatója az illető kosztümszabónál rendeli meg a ruhákat. A

szinpadi ruhák nem egyszer emelnek sikerre valamely darabot és úgy látszik, a jó ruha nem csupán az emberek szerencséje, hanem drámáké is.

— **Megtelefonált receptek.** Párisban most lábra kapott az orvosoknál a szokás, hogy sürgős esetekben a gyógyszerárakba megtelefonálják a receptet. A legtöbb patikában már berendezték, hogy a telefontól egy külön ember ül, aki a recepteket fölveszi és rögtön el is készíti. A Journal de Pharmacie most figyelmeztet, hogy ezáltal megszegik a törvényt, a mely szerint az orvosnak kötelessége a receptet sajátkezűleg aláírni, a patikusnak pedig ezt a receptet tíz éven át megőrizni. Továbbá azzal is érvel ez ujtás ellen, hogy ezen a módon hivatlan emberek igen könnyen juthatnak mérgegyagokhoz, valamelyik orvos nevének visszaélésével. Aligha nem rendőreleg fogják most betiltani ezt a különben életrevaló ujtást.

— **Göthe ügyei.** Ne higgyék, kedves tisztelői Faust zseniális szerzőjének, hogy ő, akinek szelleme oly nagy dolgok véghezvitelére volt hivatva, minisztersége alatt folyton font államügyekkel, vagy egyéb nekirvaló magasztos dolgokkal foglalkozott; nem. Mint egy a minap előkerült irat tanúsítja, Göthe korántsem törte fejét folytonosan a nép jólétét czelozó államügyekkel, sőt néha olyan kicsinyes dolgokkal kellett hivataltól foglalkoznia, aminőt manapság még egy államtitkár is méltatlankodva ntasitana vissza. Jena városának egy régi dűledezett kapujáról volt a szó, amelynek fenntartása, vagy lerombolása forgott szóban. A fakó papiros szerint Göthét kérdezték meg ebben az ügyben. Göthe kijelentette, hogy a kaput le kell rombolni s az építómestert a lerombolt kapu anyagával tartotta megjutalmazandónak. Tagadhatatlan, hogy a nagy szellem itt sem tagadta meg magát; az eltűnt jénai kapu pedig méltán sorolható Göthe nagy művei közé.

Meteorologiai jelentés okt. 18-tól okt. 21-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700	Hő	Szél iránya és erőssége	Borulat	Csapadék	Hő napi max. min.
18	7	62.1	+7.2	NW ₂	2	—	
	2	58.4	+17.0	W ₁	6	—	+17.0 +7.5
	9	58.0	+9.8	W ₂	3	2.6	
19	7	58.7	+10.6	SW ₂	8	—	
	2	59.1	+17.0	S ₁	3	—	+17.7 +5.1
	9	61.3	+8.4	—	0	—	
20	7	58.7	+6.2	N ₂	5	—	
	2	54.8	+14.5	NW ₁	7	—	+15.7 +7.0
	9	54.4	+11.2	NW ₁	2	—	
21	7	60.2	+10.2	W ₁	2	—	
	2						
	9						

Kilátás: Borús, esős idő lehűléssel.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C°. fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10-ig. Borulat foka = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég, △ = dara.

Piaci árak.

Nagy-piac, 1896. október 18.		
Buza legjobb	1 véka	1.—
„ közepeszerű	„	— 90
Kétszeres legjobb	„	— 80
„ közepeszerű	„	— 75
Rozs legjobb	„	— 70
„ közepeszerű	„	— 65
Zab legjobb	„	— 50
„ közepeszerű	„	— 45
Kukorica (tengeri)	1 véka	— 75
Burgonya	„	— 35
Széna legjobb	egy szekér	6.—
Szalma legjobb	„	2.20
Bikkfa 1 köbm. keresztirányú nélkül, 1 m. hosszú		3.50
Cserfa 1 „	1 „	3.—
Tűgyfa 1 „	1 „	3.—
Faszén kemény	egy hektoliter	1.50
Marhahús	1 kilogramm	— 36
Sertéshús	„	— 44
Szalonna	„	64—76
Disznózsír	„	— 75
Vöröshagyma	„	— 10
Fokhagyma	„	— 10

Csarnok.

„Neda.”

(Úti tárcza.)

Irta Taligás Aron.

(Vége.)

Sajnálom, hogy nem tengeren s nem nappal érkeztem ide és sajnálom, hogy nem előbb olvastam Quintus ur tárczáját a Pesti Hirlapban, hogy magam is figyelmessé lettem volna a piranói dómra, hogy gyönyörködve bémésködtem volna magas terraszáról a szép trieszti öbölre s a szép Adriára. Én este nyolcz órakor és mint már emlitem, vonaton érkeztem, s az első benyomás, mit Trieszt rám tett, nem nagyon kellemes volt. Legelső ugyanis a Delorm szálló 124 lépcsős harmadik emeleti szobája volt s a sok lépcsőmászástól kissé megnehezült légzésünk fertelmes jodoforbüzzel találkozott. Utóbbiról azt tudtuk meg, hogy a szúnyogok ellen jó. Én aztán figyelemmel kísértem a dolgokat s azt tapasztaltam, hogy a szúnyogok éneklését csakugyan nem hallottam, de csipésöket igen is éreztem, amiből azt következtettem, hogy ők is, t. i. a szúnyogok, befogott orral-szájjal röpködtek; Iloukánk pedig azt a keserű tapasztalatot tette, hogy a szúnyogok városának elhagyása feletti tegnapi öröme igen is korai volt.

Reggel aztán fölösleges volt az ablakokat az öltözködő hölgyeknek befüggönyözni, mert sokkal magasabban voltunk, hogysen kíváncsi emberi szem betekinthezett volna s fölösleges volt azért is, mert borult, esős időre ébredtünk.

Triest, a mi kedves Fiuménk ellenlábasa és vetélytársa, bizony szép és nagy város!

Ismerőseink azt mondták volt nekünk, hogy Triestben nem sok megnézni valónk van; nézzük meg Miksa császár szobrát, a közelemben levő szép muzeumot s menjünk ki Miramareba! Mi aztán valamivel többet végeztünk, de még is csak annyit, mennyit az eső s az idő rövidege engedett. Legelőször is szakadó esőben kimentünk a molóra s bizony szépnek találtuk mi azt Velence után is és esőben is! A szép, nagy, száz lépés hosszú Wurmbbrandt és a szintén nagy, fehér színű Maximilian-postagözös éppen kiharadott félben voltak; ez alkalommal láttunk aztán először életünkben egyesbe fogott hatalmas ökröket olyan nagy rakott szekér

elé fogva, hogy nálunk kerekre állított hidnak nézné az ember. Na! és ekkor került szemünk elé „Neda“! Mint büszkén uszkáló kinőtt hattyuk között egy fiók ruca, úgy settengett a moló egyik szegletében a többi hajó mellett ez a kicsiny, igénytelen vaporetto. Egy ráakasztott vörös plakát pedig hirdette országnak-világnak, hogy naponta kétszer jár Miramaréba és vissza. Délelőtt 10 órakor megyünk tehát! De az eső csak szakadt, majd hogy el nem mosta menési kedvünket s még inkább oly csatakossá téve vászon ernyője alatt szerénykedő Nedánkat, hogy lehetetlenné tette szárazon utazni rajta s így Miramarét d. u. 3 órára halasztottuk.

Addig pedig kis társaságunk kíváncsi nőtágainak kedvéért, mint Fiumében és Velenczében is tettük, el nem mulasztottuk a hal- és zöldségpiacot megtekinteni. A hal-piacz — úgy látszik — olyan, mint minden tengermelléki, de még is annyiban finomabb izlést árul el Velenczéhez képest, hogy itt nem láttuk az ember-, de főleg gyomorijesztő tengeri sáskákat a sok — egyebütt is látható — csodaszörny és esodabogár mellett. A zöldségpiacoz pedig itt sem láthattuk kedves ismerőseinket, a murkot, petrezselymet és karalábét, hanem helyette igen is itt volt a már Fiumében megkóstolt mankazanai (valami ibolyaszínűvé érett paprika-ugorka-kinézésű, disznódinyébe fojtott, hüvelyes vetemény számba vehető korcs-szülött, hogy enné meg tengeri pókjával együtt a lármás talián!). Az eső aztán bekergetett egy elég szép görög templomba, hol éppen egy halotti misét játszott el egy látható, meg egy nem látható pap a teljesen üres templomban. Azután egy pohár marsalára csalt be egy hirdetés egyik utcasarki borkóstolóba, hol a már Velenczéből ismert kedves „Cypro“ barátunkkal is találkoztunk, s itt derült ki kissé kedélyünk (egyik kedves utitársunk egy herczig pohárköszöntőt is megeresztett) és kiderült e közben az ég is.

Esőernyőinket begöngyölgetve, meglátogattuk tehát Miksa császár szép s hatalmas öntött vas-szobrát s mindjárt közelében a muzeumot, melynek megtekintését más utazóknak is melegen ajánljuk, de ha lehetséges, elebb, mintsem Velence szépségeit látnak. Ekkor nagyobb lesz a hatás, mert híres festmény, szobor és drága butor látásában bőségesen dűskált lelkünk nem volt még eléggé kipihenve s megehezve hasonló benyomásokra! El tehát Miramaréba!

Nem is tudom aztán, mint telt el az idő délután háromig, csak azt tudom, hogy volt hol és miként eltelt, mert Bertalan barátunk, ki csak reggel érkezett ide Velenczéből s egész éjjel utazva ebéd után egy órácskát elebb okvetlenül nyugodni akart, nem jutott erre ideje. Így aztán délután 3 órakor kis társaságunk a „Neda“ karjaiban pihent meg, azaz csak akart és ohajtott megpihenni, és hogy nem az Adria fenékén pihent meg: csak is a szép Adria kegyén, nem pedig a Neda kicsiny és rozoga voltán és nem vezetőinek óvatosságán mult! Mert egy, a kis dunai propellereknél nem sokkal nagyobb, de sokkal gyengébb mivoltu és régibb keletű s a mellett utasokkal tulontul telt gőz-lélekvesztőn kitenni magunkat a háborgó tenger hánykodásának, bizony nem volt erdélyi embereknek való mulatság! Volt is aztán táncz! s a Mindenható, ki az emberek szívébe lát, tudhatja, melyikünk mit gondolt az alatt, míg talán erőltetett mo-

soly diszelgett arcán! Elég az hozzá, hogy én sem a „Fliegende Blätter“ jövő évi nap-tárának tréfás képeire gondoltam (pedig a könnyű a zsebemben volt), midőn velünk „Neda“ nagysám a chinai tánczot járta s midőn láttam, hogy a szemközt ülő hölgyek lábai alatt becsap a hullám! És kezdtem nagyon híven visszaemlékezni arra, hogy két forintért tengelyen is meg lehet Miramarét látogatni! És — — — — egyik tér-dem maig is kékfoltos jobb szomszédom önkéntelen belecspeszkedéseitől! S most utólagosan örvendek, hogy a történet egygyel több szomorú emléket nem fűz Miramaréhoz!

Szerencsénkre, mi ekkor már tengert járt fiai és leányai voltunk a szép Erdélynek; már egész éjjelt is töltöttünk nyugtalan tengeren! nem egyszer szemébe is néztünk már a tengeri rókának, a Neda tehát nem tudott kifogni rajtunk. Talán segítségünkre volt egy fekete pápaszemes, hajlottkoru, gitáros olasz énekes is, kit — úgy látszik — kedveritől vagy legalább figyelem-elvonól szerződtetve tart ily alkalmakra a Neda tulajdonosa. És csakugyan sikerrel énekelte a „jammó“-t s más hasonló dalokat, mind-egyre meg is tányérozva mindnyájunkat s megszabadítva ilyenformán Velenczéből hozott maradék olasz apró pénzünktől.

Aztán még is csak kikötöttünk Miramaré lépcsői előtt!

Bizonyos borongó szomorú hangulat honol itt! Pedig gyönyörű, elragadó a parkja, gyönyörű a fejedelmi bőkezűséggel épített és fejedelmi fényvel díszített kastélya, szebb, mint eddig látott képei után gondolná az ember! De hiába! e képen a jellemző ecsetvonás lehangoló, erősen ránehezült tulajdonosai tragikus sorsának emléke, örök bizonyítékául annak, hogy legmagasbb születés, azzal járó földi kényelem, fényes lelki kincsek és boldog szív-viszonyon kívül is még mindig van mit várni a sorstól!

Azonnal bebocsátának a kastélyba. Tengerre néző földszinti osztálya Miksa császár és neje egyszerűbben díszített lakosztályát foglalja el. Itt szokott olykor felséges királyunk és királynénk is tartózkodni. Látszik itt mindenben a boldog családiasság. Miksa dolgozó asztalán még ott vannak a Sarolta által boldog időkben festett aquarel képek, a királyi ház tagjainak régibb keletű képei is e lakosztályban vannak, az azon időben élt összes európai uralkodók képeivel egyetemben. Az emeleten aztán mesés fényű és díszítésű kisebb és nagyobb termek sokasága látható más világtörténelmi jelentőségű festményekkel. Egyik teremben például egy művészi kivitelű szép kép azt a jelenetet örökíti meg, midőn a mexikói küldöttség jelenik meg Miksa előtt, s őt az ottani trónra híván meg, egy másik aztán Miksa elutazását mutatja ezen kastélyból stb. stb. Egy helyen utolsó darabig japáni, egy más chinai modorban butorozott és díszített szoba amaz országok ajándékai még azon időből, midőn Miksa főherczeg ott járt. Meglepő egyik emeleti dísz-szobában egy halastó aranyhalak számára, üveg falak és fenékekkel, melyeken aláláthatni a földszintre stb. stb. Az erkélyekről, ablakokból nagyszerű a kilátás az Adriára, udvari oldalán pedig a délszaki növényekkel pompázó, legszebben gondozott terjedelmes kert és parkra, és még tovább jól gondozott és rendezett szőlőkkel fedett hegyoldalra! Nagyszerű itt minden, de a látogatók halk lép-

tekkal járnak s bizonyos meghatottsággal tekintenek mindenre, mintha templomban járnának, csendesen vagy éppen nem is társalognak s a felügyelő is méla, csendes hangon adja magyarázatát, mintha halottas házban történnék mindez! A díszes park és kert nézésében aztán sokáig leltük örömmünket, a kastély előtt pedig sokáig néztük elgondolkodva a zajongó tengert, míg alattunk robajjal csapkodta a sziklákhöz tájékozó hullámai! — — — — Az egész idő alatt pedig egy meleg, fényes napsugár sem derítette fel a tájat; borús, rideg volt az idő is, mint hangulatunk!

Kikerültünk aztán a parkból s nem nagy távolban megpillantók az egyetlen, hasonló nevű vendéglő által képviselt Ringarót s nem messze ettől egy keskeny moló végén a hímblázva ránk várakozó Nedát! Mig a hölgyek a nevezett hotel árnyéktalan kis fái alatt megkávézta, mi a tengerpartra mentünk kagylókat keresni. A tenger éppen apályban volt, egy szemétvonal jelezvén magasabb állását dagály idején. Az ég borult volt és így nem gyönyörködhettünk a tenger esti színjátékaiban, kagylót azonban kaptunk néhányat, de egészen más formájut, mint 2 év előtt a Márványtenger partján. Mig amott lapos volt a lelet, itt tuskés és csavarékos példányok kerültek kezeink közé.

Esti 6 órakor aztán ismét szünültig megtelt a kis Neda s mi egy szép kanyarodással falai alatt bucsuztunk el az elfelejtettetlen Miramarétól. Visszatérésünkkor a tenger már csendesnek volt mondható; a gitáros olasz kevesebb éneklést talált szükségesnek; a kedélyek is megnyugodtak, s az est homályában szótlanul magunkba szállva közeleddünk a már esti fényben ragyogni kezdő Trieszthez. A molón végre kibékülten váltunk el a Nedától s egy órával később a szép Triesztől is.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadók: Cirner és Lingner.

Cirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Enyed.

Selyem-damasztok 65 krt l 14 frt 65 krig méterenkint — valamint fekete, fehér, színes **Henneberg-selyem 35 krtól 14 frt 65** krig méterenkint, sima, csikos, koczkázott, mintázott, damaszt stb. (mintegy 240 különböző minőség, 2000 szín és mintázatban, stb.) a megrendelt áru **postabér- és vámmentesen a házhoz szállítva, mintákat postafordultával küld: HENNEBERG G. (cs. és kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben.** (Svájzba címzett levelekre 10 kros, levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.) Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. (6)

Eladó

Nagy-Enyed város határán az **alsó-herzsi** határrészben a város közvetlen közelében fekvő mintegy 20 holdnyi ingatlanból **két és fél hold.**

Értekezhetni a tulajdonossal: **dr. Boddola Ferencz** ügyvéddel Maros-Vásárhelyt. Felvilágosítást adhat **Horváth Miklós** megyei főszámvevő itt helyben.

886 1-3

Jroda: Főter 38. sz.

Telefon-sz. 5. és 6.

Cirner és Lingner

Papirzacskó- és Pénztári tömb Gyár,
Könyvnyomda vállalat

* * Nagy-Enyeden. * *

Modern berendezése, dús felszerelése
s jeles munkaerőinél fogva képes az
erdélyrészi hasonnemű vállalatokkal ver-
senyezni úgy az árak, mint a munkák
kivitele tekintetében.

A „Közérdek”

a megye egyetlen politikai lapja. Egyike
a vidék legelterjedtebb lapjainak s mint
ilyen,

hirdetések közlésére
kiválóan alkalmas.

A nyomda
hét gyorsajtóval
működik.

Újdonságok
mindig nagy vá-
lasztékban.